

La ironia com a bandera

Noves reedicions dels llibres de Joan Fuster contribueixen a il·luminar el significat del seu pensament per al món d'avui.

Un país sense política. Joan Fuster. Ed. de J. F. Mira. Bromera. "Biblioteca Joan Fuster". Alzira, 1995.

Misògins i enamorats. Joan Fuster. Ed. d'Albert Hauf. Bromera. "Biblioteca Joan Fuster". Alzira, 1995.

Llegint i escrivint. Artículos periodísticos en Levante-EMV 1952-1957. Joan Fuster. Ed. d'Antoni Furió. Editorial Prensa Ibérica. "Comunicación y periodismo". València, 1995.

Indagacions i astúcies. Antologia de textos assagístics. Joan Fuster. Ed. de

Josep Ballester. Edicions 62. "El Garbell". Barcelona, 1995.

Fuster ha esdevingut un referent constant de la cultura catalana. Des de la seua mort, a banda homenatges i estudis, s'han multiplicat les reedicions de la seua obra i s'ha iniciat la preparació d'antologies dels seus textos, orientades generalment al jove o profà. En aquest sentit és meritòria la tasca de Bromera d'ofertar una col·lecció dedicada a la difusió de les obres de l'escriptor de Sueca, avalades per signatures de prestigi, com és el cas de Joan Francesc Mira i Albert Hauf que han estat els autors dels estimulants estudis que introdueixen *Un país sense política* i *Misògins i enamorats*. D'altra banda,

Josep Ballester ha elaborat per a Edicions 62 una encertada antologia de l'obra més estrictament assagística, sense oblidar l'enginy epigramàtic de Joan Fuster.

Obre aquest darrer llibre una bona aproximació a la seua personalitat i a la seua obra.

En la renovada atenció per l'obra fusteriana sorprèn l'escàs interès que hi ha hagut per oferir-ne papers inèdits o de difícil accés. Per això és remarcable l'aparició d'una selecció d'articles, escrits en castellà, apareguts al periòdic *Levante* entre 1952 i 1957, a cura d'Antoni Furió.

Un llibre de sobrat interès

perquè ens permet de conèixer més detalladament els interessos i les línies de pensament del Fuster dels anys cinquanta, una dècada en què dominen en els seus escrits els temes artístics i literaris. Els articles —alguns dels quals són el germe, fecund de textos posteriors— en bona part solen ser de caràcter divulgatiu: uns, amb la voluntat de dignificar i valorar el més viu de la tradició cultural valenciana; uns altres, amb la intenció de fer conèixer, al costat dels autors castellans, els darrers llibres dels escriptors catalans més significatius. De més a més, són importants els articles per on circulen els grans autors de la creació europea contemporània, per tal d'explicar els canvis que s'havien produït tant en novel·la i en poesia com en la pintura.

Un tema que obsessiona Fuster en aquells anys negres és el del paper social de l'escriptor: el seu compromís amb el seu temps i amb la seua societat. Fuster defensa el compromís ètic i estètic de l'artista, però amb independència de criteri, sense renunciar a l'*originalitat* i amb un fervorós desig de transformació.

En els quatre llibres que ara comentem dominen tres de les grans constants de Fuster com ara la crítica literària, l'anàlisi històrica i política i l'assaig sobre temes generals. Ara, però, voldria parlar sobre les seues maneres com a crític literari. Sol dir-se que Fuster no era cap especialista i que les seues lectures es basen en les anotacions d'un lector perspicax. Hauf afegeix que el seu mètode és elemental, basat en les motivacions íntimes que hi ha en una obra, en la contestació a *què, qui, a qui, per què i com*. Però, com el mateix Hauf confirma, el resultat depèn de l'amplitud de les respostes, i aquestes sovint eren més fresques i agosarades que aquelles a què una gran part dels comentaristes d'ací ens te-

---

nien acostumats. Potser avui els estratagemes de Fuster resulten una mica conservadors, però en el seu aparell interpretatiu trobem un bon grapat d'idees procedents del pensament literari francès: comprensió de la personalitat de l'escriptor des de la mateixa obra —entesa aquesta com un tot unitari—, partint dels temes recurrents i de l'estil; la concepció de la literatura com a *testimoniatge* del seu temps, que il·lumina sobre les relacions de l'escriptor amb el seu entorn. Tots aquests plantejaments, ben manifestos en

els estudis dedicats als clàssics valencians, ajuden a remarcar el to vital de les obres estudiades, a fer-les més actuals, ressaltant-ne els aspectes conflictius i de tensió interna. A més, els coneixements històrics i biogràfics en mans de Fuster en lloc d'excloure l'obra com s'ha fet sovint des de la psicoanàlisi i la sociologia, la fa més viva i en suscita una més àmplia intel·ligibilitat. Aquesta línia interpretativa, en un home amb gran capacitat de síntesi, s'adapta molt a les distàncies curtes i a les exigències de la premsa.

El fet que Fuster navegara en un gènere sense fronteres, en recerca d'un equilibri entre el rigor i el gaudi estètic, fa difícil la seua classificació en cap matèria acadèmica, encara que la seua obra forme part de la bibliografia indispensable de matèries acadèmiques. Aquest és el preu que s'ha de pagar per parlar de tot amb la llibertat de l'escriptor. Com a mínim, era un especialista en la interpretació, a fer preguntes i aportar suggeriments. I amb l'amenitat i la ironia com a bandera.

Francesc Calafat